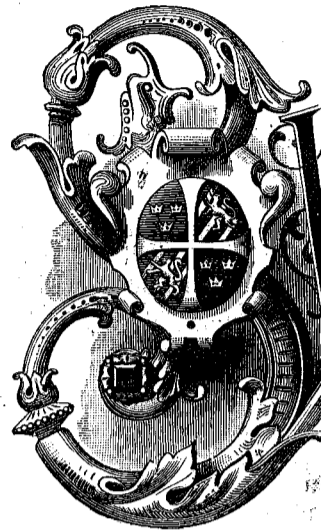

P. H. Holmquist & Co

SVENSK LÄRARETIDNING

VECKOBLAD FÖR LÄRARE, UPPFOSTRARE OCH SKOLVÄNNER.

Nr 31. (396.)

STOCKHOLM, 31 JULI 1889.

8:e årg.

Prenumerationspris:
1/4 år 3 kr. 50 öre, 3/4 år 3 kr., 1/2 år
2 kr., 1/4 år 1 kr. 25 öre.
Postarvodet är här inräknadt.
Lösnummerpris: 10 öre.

Utgifningstid:
hvarje onsdag.
Allm. telefon 60 00.
Annonnspris: 25 öre pr petrad
Utländska: 30 öre d.o.

Redaktör och ansvarig utgivare:
EMIL HAMMARLUND.
STOCKHOLM.
Tryckt hos *Gernandts Boktryckeri-Åttelöag.*

Byrå:
Klara Södra Kyrkogata 13 B.
Byrån öppen kl. 1—2 e. m.
Postadress:
Läraretidningen, Stockholm N.

Prenumerationsställen:
I landsorten: närmaste postanstalt.
I Stockholm: tidningens byrå samt
å Stadsposten.
Lösnummersäljas: Gust. Ad:s torg 10.

INNEHÅLL: Räkneundervisningen. — För dagen: Den nya normalplanen. — På sin rätta plats. — Notiser. — Breffåda. — Minneslista. — Lediga tjänster m. m. — Annonser.

Med dagens nummer följer till Svensk Läraretidnings alla prenumeranter: Naturlära för folkskolans barn af J. A. Karlsson, tredje omarbetade upplagan, första kursen.

KRONOR 2 KRONOR

(postarvodet inberäknadt) kostar Svensk Läraretidning från 1 juli till årets slut. Prenumeration mottages å alla postanstalter i Sverige (utom i Stockholm, der prenumerationen sker å Stadsposten), Norge, Danmark, Finland och Tyskland. Från årets början kan ännu prenumereras med 3 kr. 50 öre.

Allmännaste annonsblad för lediga tjänster vid folk- och småskolan.

Pedagogiska guldorn.

Har hemmet försummat att hos gossen inplanta lydnad, sanningskärlek och plikt-känsla, så står skolan helt och hållet maktlös och dess uppfostrande inflytande går spärlost förbi. Den själfsväldige pojken kan af den stränge läraren och den oblidkeliga skoltukten möjligen hållas inom skrankorna till en viss grad och under den tid han ej kan undandraga sig detta inflytande. Men så fort han kommer utom skolans dörr, afkastar han också tvånget och ger fria tyglar åt den natur, hemmet hos honom uppammat. Om föräldrar blott hade klart för sig nödvändigheten af samarbete med skolan, så såge det helt säkert annorlunda ut inom våra undervisningsanstalter och — ja, äfven inom våra hem.
Matilda Langlet.

Räkneundervisningen.

Lektor K. P. Nordlunds undervisningsmetod.

Följande sammanträngda redogörelse för den kurs i räkning, lektor K. P. Nordlund genomgick med deltagarne i den under förra veckan afslutade pedagogiska lärokursen i Bollnäs, har välvilligt ställts till vårt förfogande.

Några månader före kursens början sändes till hvar och en af de anmälda deltagarne ett exemplar af »En samling räkneuppgifter jemte fullständiga lösningar» och ett exemplar af »Förslag till materiel vid undervisningen i räkning», utgifna af läraren. Dermed afsågs att gifva deltagarne tillfälle att vinna en förberedande kännedom om lärarens undervisningsmetod i räkning.

Uppgiften var dels att gifva klarhet i talläran, dels att meddela metodiska anvisningar.

Först genomgicks en öfersigtlig kurs i *hela tal*, hvarvid lades till grund principen om det hela, delarne och delarnes antal. Det visades, huru de s. k. fyra enkla räknesätten lättast uppfattas med anslutning till denna princip.

Vidare redogjordes för de s. k. operationstecknens verkliga betydelse samt huru nämnda princip skall tillämpas vid lösning af praktiska uppgifter. För att gifva en klarare inblick i decimalsystemet genomgicks läran om *hela tal*, betecknade med andra grundtal än tio.

Sedan öfvergicks till läran om *bråktalen*, hvarvid visades nödvändigheten och fördelen af att lägga till grund för bråkläran begreppet *förhållande*. Särskildt visades, huru multiplikations- och divisionsuppgifter lätteligen förklaras genom användande af detta begrepp. I sammanhang härmed visades det opedagogiska och ovetenskapliga i den vanliga framställningen af multiplikation och division i bråk.

För att göra deltagarne förtrogne med

det för de fleste okända begreppet *förhållande* förelades till lösning en mängd praktiska uppgifter, hemtade dels ur de vanliga räkneböckerna, dels ur exempelsamlingar i algebra, hvilka af läraren förklarades med användande af begreppet förhållande, sedan deltagarne själfve sökt lösa dem.

Vid meddelandet af *metodiska anvisningar* egnades särskild uppmärksamhet åt den första undervisningen (småskolan), emedan ett förväntat tillvägagående på det första stadiet omöjliggör i de flesta fall användandet af en naturlig metod vid den följande undervisningen. I synnerhet framhöll läraren nödvändigheten af, att denna undervisning blefve omedelbar och ej med användning af bok; att siffrorna ej användas vid räkning, förrän barnen dels kunna skriva dem redigt, dels äro så förtroagna med talbegreppet, att de ej förväxla (såsom vanligen sker) siffra och tal; att barnen uppmansas att på fristunder bestämma antalet af föremål, som de se omkring sig; att den s. k. multiplikations- och divisions-tabellen inläres småningom medels åskådning på ett enkelt och naturligt sätt.

Derefter öfvergick läraren till räkningen med användning af siffror, hvilken åskådliggjordes medels »decimaltaflan» m. m., som finnes upptaget i ofvannämnda »förslag till materiel».

Såsom materiel för bråkens behandling användes arket och delar deraf. Emedan läraren utgifvit ett arbete, som metodiskt afhandlar bråkläran, genomgicks denna del flygtigt.

I afseende på ordningsföljden mellan läran om allmänna bråk och decimalbråk må nämnas, att läraren kraftigt framhöll, att den förra skulle behandlas före den senare. Såsom skäl härför anfördes, att bråkbegreppet endast kan grundläggas och tydliggöras med användning af de enklaste bråken $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{3}$ o. s. v.; att en säker kunskap i allmänna bråk är nödvändig för en klar uppfattning och behandling af deci-

malbråken; att kunskap i de allmänna bråken är af större praktisk betydelse än kunskap i decimalbråk, ty de räkneppgifter, som förekomma i dagliga lifvet och uträknas med användning af decimalbråk, kunna lättare och naturligare lösas med användning af hela tal; att barnen, om säkerhet i de allmänna bråken bibringats dem, sjelfva lätt kunna förvärfva sig kunskap i decimalbråken.

Denna mening angående ofvannämnda ordningsföljd hade vid läraremötet i Stockholm 1884 en mycket stor pluralitet för sig, likaledes vid flickskolemötet i Stockholm detta år. Den finska normalplanen för folkskolor stadgar äfven samma ordningsföljd.

FÖR DAGEN.

Den nya normalplanen

länge motsedd, har nu utkommit från trycket. Titeln lyder: »Normalplan för undervisningen i folkskolor och småskolor, utgifven år 1889.»

Uppställningen liknar den i 1878 års »normalplan». Sålunda meddelas först en öfversigt öfver de särskilda slag af skolor, med afseende på hvilka normalplanen blifvit utarbetad. Dessa skolor äro: småskola, folkskola, mindre folkskola och fortsättningsskola.

För fasta småskolor är lärokursen beräknad till två år. »I särskilda fall kan lärotiden utsträckas till tre år med en något utvidgad kurs. För flyttande småskolor anses kursen kräfva en lärotid af tre år, men torde, om barnantalet är ringa, äfven kunna genomgå på två år.»

Lärokursen för folkskolor är som hittills beräknad till fyra år. Dock finnas läsordningar och kurser uppgjorda äfven för treårig folkskola, hvilande på treårig fast småskola.

I ett tillägg till folkskolans lärokurser har lemnats en anvisning, huru »tillfälle till nöjaktig undervisning» skall kunna beredas sådana barn, hvilka enligt folkskolestadgans § 48 erhålla skolrådets tillstånd att lemna skolan, innan de förvärfvat det fulla kunskapsmått, som bör inhämtas i folkskolan. Tvänne anordningar äro föreslagna för dylika »minimikurser».

* * *

För uppställningen och planen af det nya arbetet lemna komiterade sjelfva följande redogörelse:

Vid utarbetandet af den nu utgifna normalplanen för undervisningen i folkskolor och småskolor har man, med ledning af vunnit erfarenhet under den tid, som förflutit efter utfärdandet af normalplanen år 1878, och särskildt med afseende på de af folkskoleinspektörerna uttalade önsningar, ansett nödigt icke blott att taga hänsyn till sådana slag af skolor, hvilkas organisation företrädesvis egnar sig att nöjaktigt främja undervisningen, utan äfven att gifva anvisning för undervisningens anordning i åtskilliga sådana skolor, hvilka endast kunna

nödortfigt fylla behovet af undervisning i de för folkskolan föreskrifna lärokurser, men ändock måste till följd af missgynnande såväl lokala som ekonomiska svårigheter tills vidare bibehållas.

Så har utom de förut i normalplanen införda slag af skolor nu ansetts behöfligt att jemväl upptaga folkskolor, som flytta på tre stationer, äfvensom några särskilda slag af mindre folkskolor, helst som just vid anordningen af undervisningen i dylika skolformer större svårighet yppar sig och behovet af någon ledning derutinnan alltså mera oafvisligt framträder.

Der antalet barn i folkskola, som är förenad med förberedande småskola, tillväxer, så att svårighet möter för barnens samtidiga undervisning, kan i stället för den mindre lämpliga utvägen att låta afdelningar af barnen besöka folkskolan på olika dagar i veckan vidtagas den anordning, att en fast småskola med tre årsklasser anordnas. Med afseende härpå har i normalplanen upptagits dels såväl fasta som flyttande småskolor med tre årsklasser, dels fast folkskola med tre årsklasser, samtidigt undervisade. Deremot har den anordning, som varit vidtagen för flyttande folkskola med tre årsklasser, icke befunnits ändamålsenlig, enär barnen icke hunnit på tre år nöjaktigt genomgå lärokursen, hvarföre och denna skolform utslutits ur normalplanen.

Då det sätt, hvarpå en skola är ordnad i afseende på barnens ålder och intagnings-tid, lärotiden och dess fördelning m. m., utöfvar stort inflytande på undervisningsarbetet, har i den afdelning, som benämnes »Allmänna förutsättningar», särskildt för småskolan och särskildt för folkskolan, sammanfattats det viktigaste af hvad som i detta afseende synt utgöra vilkor för undervisningsplanens ändamålsenliga genomförande.

I afseende på frågan om undervisningsplanens omfattning eller de moment, hvilka borde uti den samma ingå och blifva föremål för särskild behandling, har någon ändring i den formella uppställningen icke ansetts böra vidtagas: de förut använda öfverskrifterna, lärokurs, lärogång och metodiska anvisningar, hafva desto hellre blifvit bibehållna, som de för redig öfversigt torde befinnas fullt tillfredsställande. Under rubriken lärokurs har upptagits det mått af de särskilda läroämnen, som inom de olika slagen af skolor ansetts böra under barnens skoltid inhämtas; under rubriken lärogång åter har införts fördelningen af skolans lärokurs i hvarje ämne på de särskilda årsklasserna, och under rubriken metodiska anvisningar hafva gifvits några korta erinringar rörande behandlingen af särskilda läroämnen och hvad för öfrigt vid undervisningen borde iakttagas.

Slutligen biläggas läsordningar eller tabeller, utvisande de särskilda läroämnenas fördelning på veckans lärotimmar.

* * *

På grund deraf att anvisningar lemnats för ett långt större antal olika skolformer än förut, upptager den nya nor-

malplanen icke mindre än 148 sidor (den förra var endast 80 sidor).

Normalplanen har redan utsändts till domkapitlen att af dem utdelas till skolråden samt folk- och småskolorna. I skrifvelsen till domkapitlen heter det, att den nya normalplanen skall lända till ledning. Någon bestämd tid, inom hvilken tillämpandet skall ega rum, är ej föreskrifven, utan har det öfverlemnats åt de lokala myndigheterna att afgöra, när tiden kan vara inne att låta den nya normalplanen utgöra en dylik »ledning» vid skolväsendets ordnande.

Såsom våra läsare torde erinra sig, har den nu utkomna normalplanen utarbetats af en komité, bestående af seminariektörerna C. L. Anjou och C. V. Kastman, folkskoleinspektörerna N. J. O. H. Lindström och I. A. Lyttkens samt folkskolläraren Albin Blom.

I hvad mån den nya normalplanen kan uppfylla krafven på en tidsenlig vägledning för vår svenska folkskola, derom skola vi framdeles yttra oss.

På sin rätta plats

stälde den nyss avslutade qvinnokongressen i Paris de frågor, som röra uppfostran och undervisning. Dessa spörsmål sattes nämligen i främsta rummet, såsom varande de mest betydelsefulla för slägtets utveckling.

Detta betonades också af Jules Simon i hans gripande afskedstal till kongressen, dervid han framhöll det framtids-hopp, som uppfostringsväsendets påbegynta utveckling i rätt riktning syntes honom innebära för Frankrike och dess folk.

Särskildt betonade han — enligt hvad skrives till Aftonbladet — farorna af ett skolsystem, der könen strängt åtskiljas, och ansåg, att den mest glädjande före-teelsen vid kongressen varit, att de blandade skolorna blifvit förordade.

Utom samundervisning förordade Jules Simon på det lifligaste en annan reform, nämligen skolor med half läsetid (les écoles de demi temps). I England hade han sjelf deltagit i pröfningen vid en skola, der man tagit en klass af lika begåfvade och lika långt komna barn och under sex månader undervisat halfva antalet fyra timmar och den andra hälften endast två timmar. Och resultatet var, att de, som blott undervisats två timmar, hunnit lika långt och deras skriftliga prof voro fullt ut så goda som kamraternas, fastän dessa suttit dubbelt så lång tid på skolbänken.

Men huru skola då barnen sysselsättas? Jo, så vidt möjligt med arbete i hemmet; på landet är det lättare, der kunna de tidigt arbeta »på fälten». Men äfven i staden böra hemmen uppfostras så, att de kunna sysselsätta barnen. En utväg finnes i handarbetet. Skolan bör lära barnen handarbete, men icke »grannlätsarbete»; nej, sådant slags arbete, som man för flickorna betecknar med namnet »enkel och hederlig hushållssöm».

—————

ban-
blyg
intri-
rar
på
ning

S
redt
vun-
i Ve-
mer
kän-
ven
ord-
ning
tillfi-
fått
rar
kaj-
ligh-
om

I
i s
terr-
gen
kan
folk
få
par-
ser
sko-
åta
vid
ber-
af
hal-
dag
ifrå

I
org
har
utsl-
I
stär-
ärlig
den
org-
lära
org-
bes-
Göt

at
besl-
tjen-
ledi-
i ei-
ber

I
sarr
råd
a
187
tillg
satt
mot
ord-
a
stär-
tage
förs
utai